

UUTISET

Uutistoimitus
08 5377 315
toimitus@kaleva.fi

Mitä ovat mystiset polkukeijut?

Polkukeijut ylläpitävät maastopyöräreittejä läpi vuoden. Maanomistajia toiminta ärsyttää, koska lupia ei aina kysellä.

LAURINIEMELÄ TEKSTI // MAIJU POHJANHEIMO KUVAT

Heikkinen kertoo, että yleensä talkoissa on alle kymmenen henkilöä, joista maastopyöräilijöitä on 3-5. Parvi on kuitenkin isompi: yhteensä keijuja on 12. Kaikki eivät vain pääse aina paikalle.

Jääli-Koiteli-vaellusreitti avattiin viime vuonna. Kolmekymmentä vuotta maastopyöräilyä harrastanut Heikkinen kertoo, että pyörät kuluttavat turpeen rikki.

Astun mutaan. Reitin pehmeimmät osat voivat olla hyvin upottavia.

-Märimmillä keleillä tähän uppoaa läskipyöräkin, Heikkinen sanoo.

Laru ja Ylisaukko-oja kertovat, että sorastus ei kuulunut alkupe räiseen suunnitelmaan, vaan pyyntö tuli nimenomaan maastopyöräilijöiltä.

Yhdeksän hengen talkooporukalla on metsässä mukana muun muassa moottorisahoja, raivaussahoja, lapiota ja mönkijä peräkärryineen. Laru kertoo, että polulle levitetään ensin aluskangasta. Sora lapioidaan kankaan päälle. Näin sora ei uppoa pehmeään maahan.

Reitti on vajaat seitsemän kilometriä pitkä. Kokonaisuudessaan soraa tulee reitille 150 tonnia.

Polkukeijuilu ylittää jokamiehen-oikeuksien rajat

Osassa maanomistajista polkukeijuilu herättää närää, koska lupia reitteihin ja rakennelmiin ei välttämättä kysytä. Jääli-Koiteli-reitillä luvat tosin ovat kunnossa.

Otan yhteyttä **Tuija Nummelaan**. Hän on Maanomistajain liiton toiminnanjohtaja ja itsekin en-

Jääkö lehti tulematta?

Tarkista jakelutilanne kaleva.fi/tilaaja
puh. 08 5377 612, ma-pe 7-21, la-su 7-17

Tilaukseen liittyvät asiat

kaleva.fi/tilaaja
08 5377 610

Lähetä juttuvinkki, kuva tai video

[lomakkeella kaleva.fi/13222](http://lomakkeella.kaleva.fi/13222)
tai viestillä 13222

Jääli-Koiteli-reitillä pyöräillään lähes yhtä paljon kuin kävellään, kertovat Jari Laru (kesk.) ja Birger Ylisaukko-oja (vas.). Maastopyöräilyn helpottamiseksi reitille laitetaan soraa. Eero Laitinen on mönkijällä hakemassa peräkärryllistä kivimursketta lähemmäksi polkua.

Suomea kutsutaan tuhansien järvien maaksi. Kun kuvaajan kanssa jätämme automme metsätielle, tuhansien sääskien maa tuntuu todenmukaisemmalta kuvaukselta.

Olemme saapuneet Koitelinkosken lähistölle tutustumaan polkukeijuihin. Kello näyttää noin puoli kymmentä aamupäivästä.

Polkukeijut ovat maastopyöräilyn harrastajia, jotka ylläpitävät ja tekevät itse reittejä. Keijuparvet saattavat esimerkiksi rakentaa pieniä siltoja ojien yli. Usein keijujen henkilöllisyyksiä ei tiedetä. Rakenne- ja sorastukset vain ilmestyvät tyhjästä.

Tämä polkukeijuparvi on kuitenkin hieman järjestäytyneempi ja tekee yhteistyötä Jäälän asukasyhdistyksen kanssa.

Lyhyen kävelymatkan jälkeen löydämme keijut. Tänään sorastetaan Jäälän ja Koitelin välistä reittiä, kertoo maastopyöräilijä ja polkukeiju **Jukka Heikkinen**. Yhteensä talkooporukkaa on yhdeksän henkeä, joista varsinaisia polkukeijuja on kolme. Muut ovat Jäälän asukasyhdistyksen talkoolaisia. Paikalla ovat myös Jäälän asukasyhdistyksen puheenjohtaja **Jari Laru** ja Kiimingin-Jäälän vesienhoitoyhdistyksen aktiivi **Birger Ylisaukko-oja**.

Yhteensä soraa koko reitille kuluu 150 tonnia. Mönkijät ja muut koneet ovat talkoolaisten omia. Talkoissa on aina mukana ainakin yksi mönkijä, kaksi moottorisahaa ja yksi raivaussaha.

tinen maanomistaja.

Ennen soittoa täytyy kuitenkin ottaa selvää, mitä jokamiehen oikeudet sanovat maastopyöräilystä. Tutkimalla ympäristöministeriön *Jokamiehenoikeudet ja toimiminen toisen alueella* -julkaisua ja metsähallituksen luonto.fi-sivustoa tutkimalla asiaan löytyy suhteellisen selkeää vastausta maastopyöräilyä koskeviin kysymyksiin.

lä maalla, maanomistajien luvilla. Erilaisiin tapahtumiin ja reitteihin on siis todellakin mahdollista saada lupia, Nummela tiivistää.

Polkukeijailu voi kuitenkin rapauttaa maanomistajien suostuvaisuutta. Jos ensimmäinen kosketus maastopyöräilijöihin on negatiivinen, maanomistaja voi suhtautua tulevaisuudessa nuivasti uusiin reitteihin, Nummela toteaa.

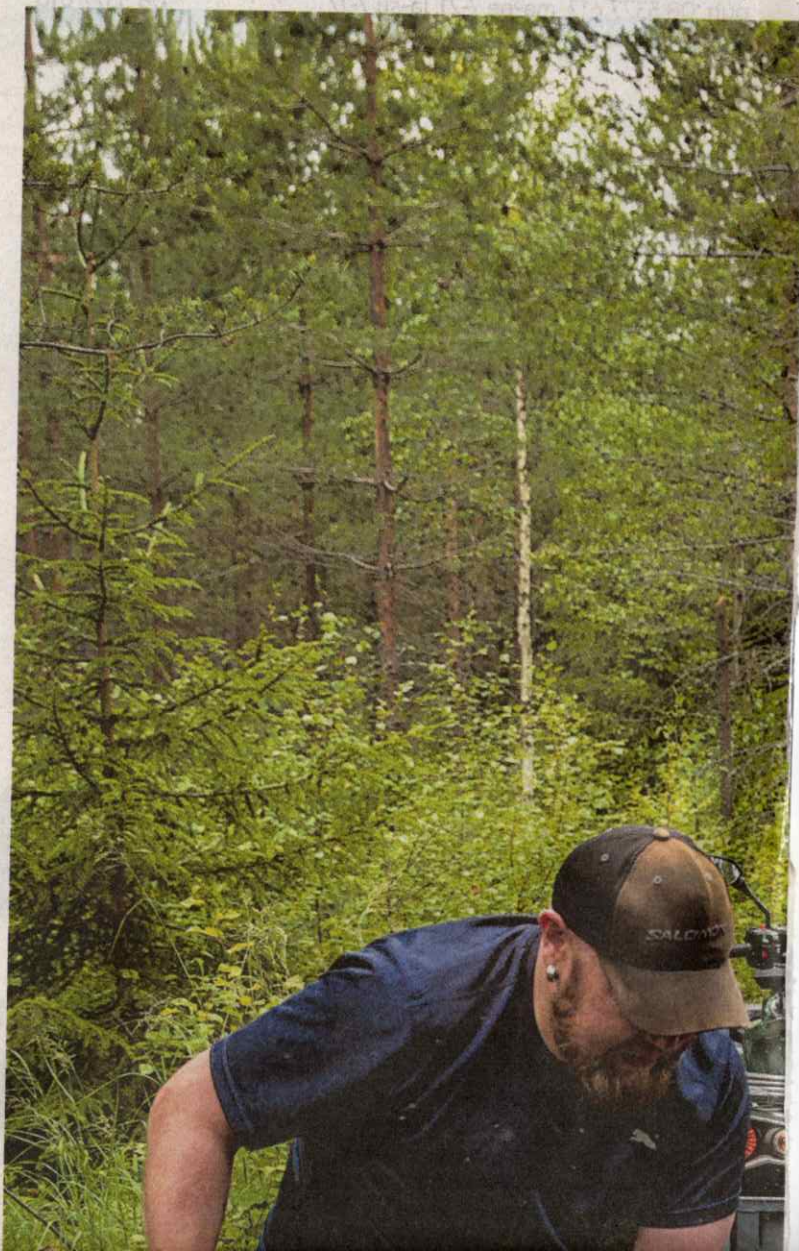
-Tässä tehdään hallaa koko har-

sitten, Heikkinen kertoo.

Hyttysset seuraavat meitä Kokojärvenniitylle. Mukana on myös useampi paarma. Miehiä tämä ei näytä hirveästi haittaavan.

-Tämä on vähän kuin Australia. Kun metsänhirmio iskee niin vähän nyrkillä hujautetaan, Laru nauraa.

Saavumme pienelle taukopaikalle. Heikkinen kertoo metallimiehenä tehneensä itse nuotion metallisen kehikon.

ly kuuluu jokamiehenoikeuksien piiriin. Siellä missä saa kävellä, saa lähtökohtaisesti pyöräilläkin.

Toiminta ei kuitenkaan saa aiheuttaa "vähäistä suurempaa häiriötä" maankäytölle tai maanomistajalle. Lisäksi polkukiejuiluun kuuluva rakennelmien tekeminen ei kuulu jokamiehenoikeuksien piiriin.

- Polkukiejuutoiminta selkeästi ylittää jokamiehenoikeuksien rajat. Sorastukset ja sillat ehdottomasti vaativat maanomistajalta luvat, ei sellaisia saa ryhtyä tekemään omin luvuin, Nummela kertoo.

Hänen mukaansa reitit voivat kuluttaa maaperää tai esimerkiksi aiheuttaa vaurioita taimistoon. Lisäksi reitin käytön käytön yleistyminen voi aiheuttaa esimerkiksi roskaamista, josta ei ole kukaan vastuussa.

Nummelan korvaan kuulostaa, että tässä maanomistajan niskaan kertyy kaikki huonot puolet.

- Ajatellaan, että jollakin on todella laaja piha. Me kaikki tiedämme silti, että sinne nurkkaan ei saa mennä ottamaan aurinkoa, vaikka ketään ei edes olisi kotona eikä kukaan näkisi, Nummela vertaa.

Nummela arvelee, että moni maanomistaja suhtautuisi positiivisesti mailtaan menevään pyöräreittiin - jos lupa kysyttäisiin ja asiasta sovittaisiin. Hän kertoo, että olisi itse ainakin antanut reitille luvan ollessaan vielä maanomistaja.

Nummelan näkemys on, että reitit olisi hyvä tehdä järjestäytyneesti, esimerkiksi kunnan kanssa. Hän ei usko maastoreittien vaativan paljoakaan rahaa, ja maanomistajalla olisi joku jolle soittaa, mikäli ongelmia ilmaantuu.

Nummela nostaa esille Jukolan viestin. Kokonsa vuoksi se pitää järjestää aina osittain yksityisel-

Olemme keskustelleet paljon polkukiejuulun huonoista puolista. Kysyn Nummelalta, onko toiminnassa sitten mitään positiivisia puolia.

- Totta kai jokamiehenoikeuksien käyttö on hyvästä. Maanomistajat ovat muutenkin varmaan yksi niitä eniten käyttävistä ryhmistä. Omavaltaisuuteen kuitenkin en suhtaudu positiivisesti.

Sorastusta, kantoja, niittoja, nuotiopaikkoja

Päiväksi on luvattu sadetta. Harmaita pilviä kertyy jo. Jääli-Koiteli-reitillä on myös pitkospuita, ja suuntaamme Heikkisen, Larun ja Ylisaukko-ojan kanssa niitä kohti.

Reitin kesäylläpito on maastopyöräilijöiden, polkukiejujen, vastuulla. Keijuparvi raivaa metsästä kantoja ja niittää heinää Kokkojärvenniityn suon läpi kulkevien pitkospuiden vieriltä. Yhteistyö maastopyöräilijöiden ja asukasyhdistyksen välillä alkoi vuosi vuotta

tä pääsee pyöräilläkin. Tässäkin on kolme pitkosta vierekkäin, Ylisaukko-oja sanoo ja viittaa alaspäin.

Pitkospuiden rakenteissa on muun muassa vanhoja kyllästettyjä puhelinpylväitä, joiden käyttö sallittiin erityisluvalla. Puutavaraa on saatu sekä teetetty sahalla että saatu lahjoituksena.

Kaikkiaan rahaa reitin materiaaleihin on käytetty noin 40 000 euroa, Ylisaukko-oja kertoo. Rahaa on saatu Leader-rahoituksena.

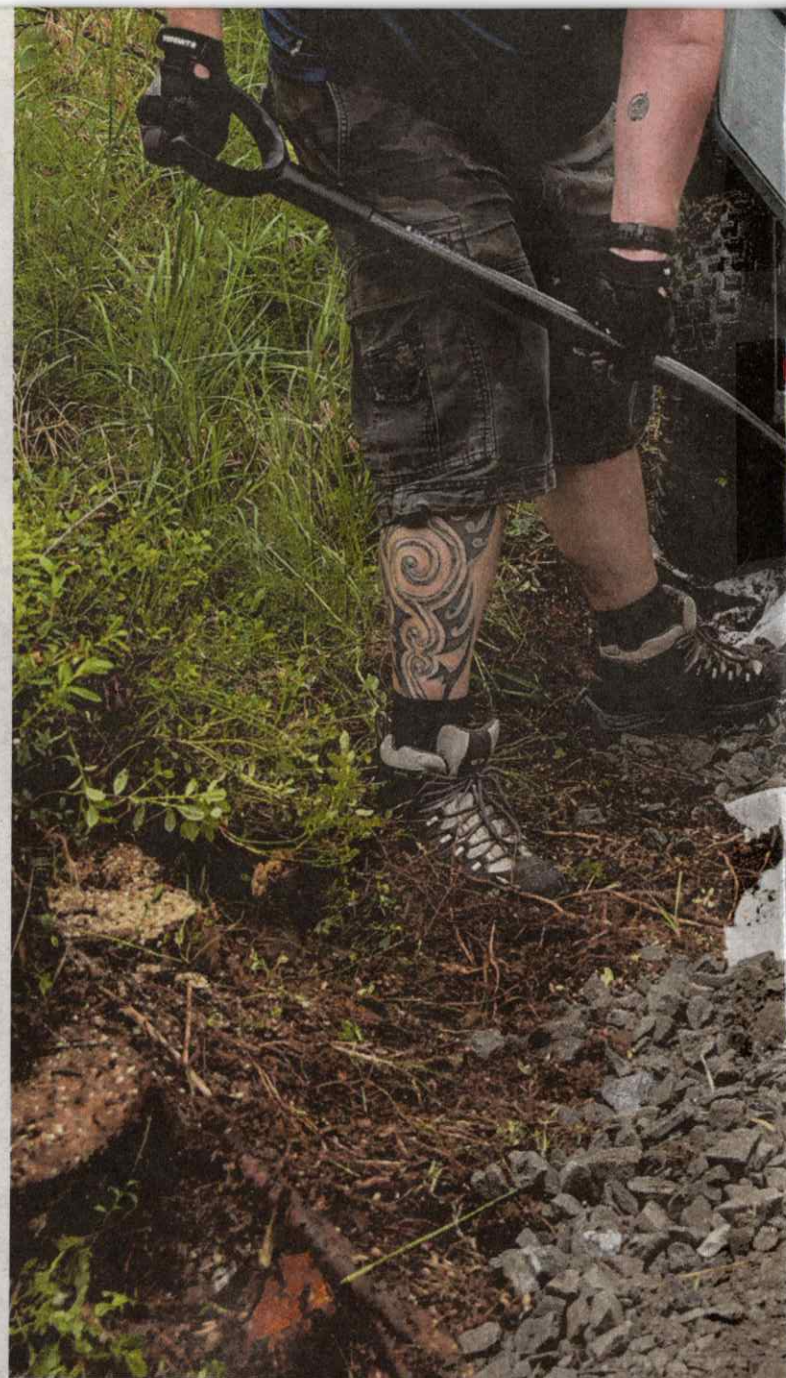
Talvipolut aukeavat autonrenkaita vetämällä

Istuessamme taukopaikalla Heikkinen kertoo, että varsinaista polkukiejuutoimintaa on talvisin enemmän. Kesäisin parvi ylläpitää vain Jääli-Koiteli-reittiä, mutta talvisin maastopyöräilijät hoitavat/ myös muita metsäreittejä.

Talvikunnossapitoa polkukiejuut ovat tehneet oma-aloitteisesti jo yli viiden vuoden ajan. Ensilumien sa-

Ajatus reitin sorastamiseen tuli nimenomaan maastopyöräilijöiltä. Jukka Heikkinen on maastopyöräillyt jo yli kolmekymmentä vuotta.

Valkoinen kangas katoaa pikkuhiljaa näkyvistä, kun Antero Manninen (vas.), Mikko Mathia

taessa aletaan ajamaan läskipyörillä pohjia talvipoluille. Sen jälkeen reittejä aletaan tamppaamaan lumikengillä.

Suurimman osan talvesta polkuja pidetään auki autonrenkaila, Heikkinen kertoo. Autonrenkaaseen kiinnitetään valjaat, ja niitä vedetään reittejä pitkin. Pohjaan voidaan kiinnittää pienet sukset.

-Voi olla kaksikin rengasta peräkkäin, ettei tule liian helppoa, Heikkinen sanoo.

Heikkinen kertoo, että esimerkiksi polkujuoksijat ovat lähettäneet kiitoksiaan talvireittien ylläpidosta.

Sadepilvet tuntuvat liikkuvan meitä kohti. Lähdemme palaamaan metsän siimekseen, jossa hyttysten määrä tuntuu moninkertaistuneen ennestään.

Kaupungin suhtautuminen on kaksijakoista

Mitä mieltä Oulun kaupunki on polkukeijuista? Kysytäänpä heiltä. Pienen pompottelun jälkeen minut ohjataan liikenneinsinööri Harri Vaaralalle.

-Joo, juuri kukaan ei halua ottaa tähän kantaa. Kaikki tietävät, että asia voi mennä kaupungin kannalta vain huonommaksi, Vaarala toteaa heti keskustelun alussa.

Miksi tilanne on kaupungille niin haastava?

-Jos ilman lupia rakennettu silta sortuu ja joku loukkaantuu, siitä voi tulla kaupungille korvausvaatimuksia, vaikka meillä ei ole tilanteeseen osaa eikä arnaa.

Ihmiset eivät kuitenkaan Vaaralan mielestä ymmärrä siltojen luonnetta. Jämsälaudoista rakennetuilla silloilla saattaa käydä vahinkoja.

Eikö voisi ajatella, että polkukeijuilu kertoo jostain puutteesta, jota toiminnalla korjataan?

-Oulussa on valtavan laaja polkuverkosto, jopa yli tuhat kilometriä. Niitä ei ole kartoitettu, ja uusia syntyy jatkuvasti. Ei ole realistista olettaa, että jokin yksittäinen taho alkaisi niitä ylläpitämään, Vaarala toteaa.

Mikäli kaupunki alkaisi siltoja rakentamaan, niitä varten pitäisi tehdä suunnitelmat ja esimerkiksi laskea kantavuudet, Vaarala kertoo. Pitäisi mitoittaa käyttöiät ja tehdä säännöllisiä kuntotarkastuksia. Isompia siltoja varten tehtäisiin betoniperustukset. Pienempiin ojiin riittäisi rummun laittaminen, mutta isompiin niitä ei voi laittaa.

Lisäksi Vaaralan mielestä on epärealistista, että kaupunki alkaisi tekemään yksittäisiä siltoja. Ne olisivat aina osa kokonaista uutta reittiä.

Reitit todellisten käyttäjien vastuulla

Mikä saa ihmisen menemään sääskien keskelle lapioidaan soraa tai vetämään kahta autonrengasta luminietosten halki?

-Tykkään auttaa. Se on oikeasti ihan hauskaa. Saa myös hyötyliikuntaa, varsinkin autonrenkaiden vetämisestä, Heikkinen kertoo.

Heikkisen mukaan itse asiassa lähes kaikki haluavat vetää autonren-

Eero Laitinen (oik. takana) ja Esa Nyman hautaavat sen soran alle. Hyttysmyrkystä ei ole täällä hyötyä.

vaikka lopulta todettaisiin, ettei kaupungilla ole korvausvelvollisuutta, käsittely vie silti aikaa ja energiaa. Kaupungin organisaation sisällä mielipiteet vaihtelevat. Jotkut suhtautuvat keijujen rakentelmiin nihkeämmin.

Toisaalta taas, polkuverkostojen parantaminen on sinällään positiivista.

Vaarala sanoo, että lähtökohtaisesti on hyvä asia, että ihmiset pääsevät nauttimaan luonnosta matalalla kynnyksellä.

kaik. varmistu myös omia maastopyöräiharrastus vaikuttaa asiaan.

-Pyöräilijät ovat tuoneet tähän jotain lisää. Aiemmin reittejä hoitavat lähinnä yleisyhdistykset. Mutta maastopyöräilijät ovat oikeasti reitien käyttäjiä, Laru sanoo.

Minun ja kuvaajan on aika lähteä. Kiitämme keijuja, kun saimme olla mukana seuraamassa toimintaa.

Palatessamme autolle sade viimein alkaa. Eipähän ole enää hyttysiä riesana. ■

Nuoriso ajaa näillä rallia, mutta voi näillä hommiakin tehdä, Eero Laitinen (kuvassa) ja Jari Laru nauravat.